

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 20.12.2010
COM(2010) 774 окончателен
Приложение А/глава 06

ПРИЛОЖЕНИЕ А към

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**относно Европейската система от национални и регионални сметки в
Европейския съюз**

ПРИЛОЖЕНИЕ А

ГЛАВА 6: ДРУГИ ПОТОЦИ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Под „други потоци“ се разбират промените в стойността на активите и пасивите, които не произтичат от операциите. Причината тези потоци да не са операции е свързана с това, че те не отговарят на една или повече характеристики на операциите. Например съответните институционални единици може да не действат по взаимно съгласие, както е при конфискация без изплащане на компенсация. Или промяната може да се дължи на природно явление, като земетресение например, а не на чисто икономическо явление. Друг възможен вариант е стойността на актива, изразена в чуждестранна валута, да се промени в резултат от промяна във валутния курс.

2. ДРУГИ ИЗМЕНЕНИЯ В АКТИВИТЕ И ПАСИВИТЕ

6.01	Определение :	Другите изменения в активите и пасивите са икономически потоци, различни от потоците чрез операции, отчетени в сметка „Капитал“ и финансовите сметки, които променят стойността на активите и пасивите.
------	---------------	---

Различават се два вида други изменения. Първият се състои от изменения в обема на активите и пасивите. Вторият е чрез номинална печалба и загуба при държането.

2.1 Други изменения в обема на активите и пасивите

(К.1 до К.6)

- 6.02 В сметка „Капитал“ произведените и непроизведените активи могат да постъпват и да се заличават от даден сектор чрез придобиване и отписване на активи, потребление на основен капитал или добавяне, изтегляне и повтарящи се загуби от запасите. Във финансовата сметка финансовите активи и пасиви постъпват в системата, когато даден длъжник приеме бъдещо задължение за плащане към кредитор, и се заличават от системата, когато това задължение е изпълнено.
- 6.03 Другите изменения в обема на активите и пасивите включват потоци, които позволяват на активите и пасивите да бъдат въведени или заличени от сметките по начин, различен от операции — например възникване или отпадане в резултат на откриване, изчерпване и влошаване на състоянието на природните активи.
- 6.04 Другите изменения в обема на активите и пасивите включват също така въздействието от извънредни, неочаквани външни събития, които по своето

естество не са икономически, и изменения, произтичащи от прекласифициране или реструктуриране на институционални единици или активи и пасиви.

6.05 Другите изменения в обема на активите и пасивите обхващат шест категории:

- а) възникване с икономическо значение на активи (К.1);
- б) отпадане с икономическо значение на непроизведени активи (К.2);
- в) загуби поради катастрофични събития (К.3);
- г) конфискация без изплащане на компенсация (К.4);
- д) други изменения в обема, неклассифицирани другаде (К.5); и
- е) промени в класификацията (К.6).

2.1.1 Възникване с икономическо значение на активи (К.1)

6.06 Възникването с икономическо значение на активи представлява увеличаването на обема на произведените и непроизведените активи, което не е резултат от производство. Включени са:

- а) исторически паметници, т.е. постройки или обекти със специално археологическо, историческо или културно значение, когато стойността им е призната за пръв път в баланса;
- б) ценности, като скъпоценни камъни, антикварни предмети и предмети на изкуството, когато голямата стойност или културна значимост на един предмет, който още не е записан в баланса, се признава за пръв път;
- в) откриване на подлежащи на експлоатация находища на полезни изкопаеми, като доказани залежи от въглища, нефт, природен газ, метални и неметални минерали. Това също така обхваща преоценяването към по-голяма стойност на залежите, когато експлоатацията им стане икономически възможна в резултат от напредъка в технологиите или относителните промени в цените;
- г) естествено възпроизводство на неотглеждани животни и растителни култури, като диви гори и рибни запаси, при които увеличаването на тези икономически активи не е под прякия контрол, отговорност и управление на институционална единица и следователно не се разглежда като производство;
- д) трансфери на други природни ресурси към икономическа дейност: природни ресурси, които променят статуса си, за да се класифицират като икономически активи. Към примерите тук спадат първоначалната експлоатация на девствени гори, преобразуването на земя, която е необработваема или е пустееща, в земя, която може да бъде икономически оползотворена, пресушаване на земи от морето и първоначално въвеждане на такса за вододобив. Природните ресурси може също така да придобиват стойност поради икономически дейности,

извършвани в близост до тях, например парцел земя може да бъде признат за имащ стойност поради развиващ се наблизо проект или строящ се път, който дава достъп до него. Цената на подобренията върху земята се отчитат като бруто образуване на основен капитал, но разликата, получена при повишаването на стойността на земята и стойността на подобренията, направени на парцела, се отчита като възникване с икономическо значение;

- е) промени в качеството на природни активи, дължащи се на промени във видовете икономическо използване. Промените в качеството се отчитат като изменения в обема. Промените в качеството, отчетени тук, възникват като отговор на промените в икономическото ползване, които са указани като промени в класификацията (вж. параграф 6.21). Например прекласифицирането на обработваемата площ като прилежаща към сгради площ може да доведе до повишаване на стойността, както и до промяна в класификацията. В този случай активът вече е в рамките на активите и именно промяната в качеството на актива поради промяната в икономическата употреба се счита за възникване на актив. Друг пример е повишаването на стойността на млекодайки животни, когато те са изпратени за умъртвяване по-рано от предвиденото;
- ж) първоначално възникване на стойност при предоставянето на прехвърлими договори, лизинги, лицензи или разрешителни. Стойността на тези договори, лизинги, лицензи или разрешителни представлява актив, когато стойността на правата, които те предоставят, надвишава дължимите такси и притежателят може я реализира, като ги прехвърли на други; и
- з) изменения в стойността на търговската репутация и маркетинговите активи, които се материализират, когато институционалните единици се продават на цени, надвишаващи собствените им средства (вж. параграф 7.07); разликата между покупната цена и собствените средства се означава като закупена търговска репутация и маркетингови активи. Търговската репутация, която не е доказана чрез продажба/покупка, не се счита за икономически актив.

2.1.2 Отпадане с икономическо значение на непроизведени активи (К.2)

6.07 Отпадането с икономическо значение на непроизведени активи включва:

- а) изчерпване на природни ресурси, което обхваща понижаването на стойността на залежи от полезни изкопаеми и изчерпването на неотглеждани животни и растителни култури, включени в границите на активите (вж. параграф 6.06), в резултат от прибиране на реколтата, обезлесяване или използването извън границите на устойчивото развитие. Редица от възможните тук записи представляват обратното на посоченото в записите, описани в параграфи 6.06в—6.06е;
- б) друго отпадане с икономическо значение на непроизведени активи, което обхваща:

- i) обезценяването на стойността на закупена търговска репутация и маркетингови активи; и
- ii) изтичането на срока на предимствата, предоставени от прехвърлими договори, лизинги, лицензи и разрешителни.

2.1.3 Загуби поради катастрофични събития (К.3)

- 6.08 Загубите поради катастрофични събития, отчетени като други изменения в обема, произтичат от мащабни, ясно обособени и открояващи се събития, които унищожават икономическите активи.
- 6.09 Такива събития включват големи земетресения, изригвания на вулкани, приливни вълни, изключително мощни урагани, суша и други природни бедствия; военни действия, бунтове и други политически събития; и технологични аварии, като значими токсични разливи или освобождаване на радиоактивни частици в атмосферата. Примери за такива събития са:
- а) влошаване на качеството на земята в резултат от необичайни наводнения или щети, нанесени от мощни ветрове;
 - б) унищожаване на отглеждани животни и насаждения от суша или огнища на зараза;
 - в) разрушаване на сгради, оборудване или ценности при горски пожари или земетресения; и
 - г) случайно унищожаване на валута или на ценни книжа на приносител в резултат от природни бедствия или политически събития, или при унищожаване на доказателство за собственост.

2.1.4 Конфискация без изплащане на компенсация (К.4)

- 6.10 Конфискацията без изплащане на компенсация възниква, когато държавното управление или други институционални единици поемат собствеността върху активите на други институционални единици, включително нерезидентни единици, без цялостно изплащане на компенсация по причини, различни от плащането на данъци, глоби или други налози. Конфискацията на имущество, придобито с престъпна дейност, се счита за глоба. Частта от подобна едностранна конфискация, за която не са изплатени парични средства, се отчита като друго изменение в обема.
- 6.11 Принудително изпълнение върху активи и поемане на собствеността върху активи от страна на кредитори не се отчитат като конфискация без изплащане на компенсация, тъй като или по изрична уговорка, или по общо разбиране споразумението между страните предвижда този начин на уреждане.

2.1.5 Други изменения в обема, неklasифицирани другаде (К.5)

- 6.12 Другите изменения в обема, неklasифицирани другаде, са въздействието на неочаквани събития върху икономическата стойност на активите.

6.13 Примери за други изменения в обема, неклассифицирани другаде, на нефинансови активи включват:

- а) непредвидено излизане от употреба. Допусканията, използвани при получаването на потреблението на основен капитал, не обхващат непредвиденото излизане от употреба на дълготрайни активи. Сумата, включена за предвиденото им излизане от употреба, може да е по-малка от стойността на реалното излизане от употреба. Следователно трябва да бъдат направени записи за понижаването на стойността на дълготрайните активи, произтичащо примерно от въвеждането на усъвършенствана технология;
- б) разлики между начислените суми, включени в потреблението на основен капитал, за покриване на обичайни щети и действителните загуби. Потреблението на основен капитал не обхваща непредвидени щети и сумата, изчислена за обичайно предвидените щети, може да се окаже недостатъчна или да превишава действителните щети. Следователно трябва да бъдат направени дооценки на непредвиденото понижаване или повишаване на стойността на дълготрайните активи в резултат на такива събития. Загубите, за които е направена дооценка за този случай, не са достатъчно големи, за да бъдат считани за катастрофични;
- в) влошаване на състоянието на дълготрайните активи, което не е отчетено в потреблението на основен капитал. Това обхваща намалението в стойността на дълготрайните активи от например непредвиденото въздействие на киселинността във въздуха и дъждовната вода върху повърхности на сгради или превозни средства;
- г) изоставяне на производствени съоръжения преди завършване или преди да бъдат въведени в икономическа употреба;
- д) необичайни загуби в запасите (напр. от щети при пожар, кражба или щети, нанесени от насекоми на съхраняваното зърно), които не се считат за загуби поради катастрофични събития.

6.14 Примери за други изменения в обема, неклассифицирани другаде, на финансови активи и пасиви включват:

- а) загуби на валута или ценни книжа на приносител по причини, които не се считат за катастрофични (като щети от пожар или поради кражба) и валута, изтеглена от обращение, която вече не е конвертируема, с изключение на суми, при които има промяна в класификацията от валута на ценности;
- б) промени на финансови претенции, произтичащи от отписвания. Те са изключени от финансовата сметка, защото няма взаимно споразумение между страните. И по-конкретно даден кредитор може да реши, че дадена финансова претенция повече не може да бъде събрана например поради несъстоятелност или ликвидация, и заличава претенцията от баланса. Признаването от страна на кредитора, че претенцията е несъбираема, се отчита като други промени в обема на активите. Съответният пасив също трябва да се заличи от счетоводния баланс на длъжника, за да се запази

балансът в сметките в сектора „Общо за икономиката“. Изключение от този общовалиден принцип се прави за данъци и осигурителни вноски, дължими за сектора на държавното управление, вж. параграф 6.15г;

- в) промените в животозастрахователните полици, анюитетите и пенсионните права поради промени в оценките на демографските показатели;
- г) резерви за претенции по стандартни гаранционни схеми, когато очакваните претенции надвишават очакваните постъпления и възстановявания.

6.15 Други изменения в обема, неклассифицирани другаде:

- а) промени във финансовите претенции, произтичащи от обезценяване и отразяващи реалните пазарни стойности на подлежащите на търгуване финансови претенции: тези промени се отчитат в сметка „Преоценка“;
- б) анулиране на дълг по взаимно споразумение между длъжник и кредитор (анулиране на дълг или опрощаване на дълг): това се отчита като операция между кредитора и длъжника (вж. параграф 4.165.е);
- в) отричане на дълга: едностранното анулиране на пасив от длъжник не се признава;
- г) данъци и осигурителни вноски, дължими към сектор „Държавно управление“, които той едностранно признава като малко вероятно да бъдат събрани (вж. параграфи 1.57, 4.27 и 4.82).

2.1.6 Промени в класификацията (К.6)

6.16 Промените в класификацията се състоят от промени в секторната класификация и структура на институционалната единица, както и промени в класификацията на активите и пасивите.

2.1.6.1 Промени в секторната класификация и структура (К.61)

6.17 Прекласификацията на дадена институционална единица от един сектор в друг предполага трансфер на целия ѝ баланс, напр. ако дадена институционална единица, класифицирана в сектора на домакинствата, се разграничи финансово от своя собственик, то тя може да бъде класифицирана като квазикорпоративно предприятие и да бъде прекласифицирана в сектор „Нефинансови предприятия“.

6.18 Промените в секторната класификация предполага прехвърляне на целия баланс от един сектор или подсектор към друг. Това прехвърляне може да доведе до консолидиране или деконсолидиране на активите и пасивите, което също трябва да се включи в тази категория.

6.19 Промените в структурата на институционалните единици обхващат възникването и отпадането на определени финансови активи и пасиви, произтичащи от реструктурирането на корпоративното предприятие. Когато

едно корпоративно предприятие престане да съществува като независимо юридическо лице поради това, че е погълнато от едно или повече корпоративни предприятия, всички финансови активи и пасиви, включително акции и друг собствен капитал, които са съществували между това корпоративно предприятие и корпоративните предприятия, които извършват поглъщането, отпадат от системата. Закупуването на акции и на друг собствен капитал на корпоративно предприятие като част от сливане обаче се отчита като финансова операция между корпоративното предприятие купувач и предишните собственици. Замяната на съществуващи акции с акции в закупуващото корпоративно предприятие или в ново корпоративно предприятие се отчита като обратно изкупуване на акции, придружено с емитиране на нови акции. Финансовите активи и пасиви, които са съществували между погълнатото корпоративно предприятие и трети страни, остават непроменени и преминават към поглъщащото корпоративно предприятие.

- 6.20 По подобен начин, когато дадено корпоративно предприятие юридически се разделя на две или повече институционални единици, възникването на финансови активи и пасиви се отчита като промени в секторната класификация и структура.

2.1.6.2 Промени в класификацията на активите и пасивите (К.62)

- 6.21 Промените в класификацията на активите и пасивите възникват, когато активите и пасивите фигурират под една категория в началния баланс и под друга — в крайния баланс. Примери за това включват промени при ползването на земя и приспособяване на жилища в помещения за търговски цели или обратно. Когато става въпрос за земя и двата записа (запис с отрицателен знак за старата категория, запис с положителен знак за новата категория) се правят със същата стойност. Промяната в стойността на земята, произтичаща от промяна при ползването на земя, се отчита като изменение в обема, а не като преоценка, и следователно като възникване с икономическо значение на активи или отпадане с икономическо значение на непроизведени активи.
- 6.22 Възникването или отпадането на монетарно злато, държано под формата на златни кюлчета, не може да се породи от финансова операция, но постъпва и се заличава от системата посредством другите изменения в обема на активите.
- 6.23 За златните кюлчета възниква специален случай на изменения в класификацията. Златните кюлчета могат да бъдат финансов актив, известен като монетарно злато, или ценност, известна като немонетарно злато, в зависимост от държателя и обяснението за държането. Монетизацията представлява промяната в класификацията на златните кюлчета от немонетарно на монетарно злато. Демонетизацията представлява промяната в класификацията на златните кюлчета от монетарно на немонетарно злато.
- 6.24 Операциите във връзка със златните кюлчета се отчитат, както следва:
- а) когато даден орган на паричната политика продаде златни кюлчета, които са резервен актив, на нерезидентна институционална единица, която не е орган на паричната политика, или на резидентна институционална

единица, това се отчита като операция с немонетарно злато. Демонетизацията на златото като промяна в класификацията на златните кюлчета от монетарно на немонетарно възниква непосредствено преди операцията и се отчита като други изменения в обема на активите на органа на паричната политика;

- б) когато орган на паричната политика закупи златни кюлчета от нерезидентна или резидентна институционална единица за свои резервни активи и това злато още не е резервен актив, това се отчита като операция с немонетарно злато. Монетизацията на златото като промяна в класификацията на златните кюлчета от немонетарно на монетарно възниква непосредствено след операцията и се отчита като други изменения в обема на активите на органа на паричната политика;
- в) когато купувачът и продавачът са органи на паричната политика от различни икономики и двамата държат златните кюлчета като част от резервните си активи, говорим за операция със златни кюлчета, която се отчита във финансовата сметка;
- г) в останалите случаи златните кюлчета се считат за немонетарни във всеки момент и операциите се отчитат като операции с немонетарно злато.

Горните случаи, свързани с органите на паричната политика, се прилагат и за международни финансови организации.

6.25 Промяната в класификацията на активите и пасивите не включва конвертирането на дълговите ценни книжа в акции, което се отчита като две финансови операции.

2.2 Номинална печалба и загуба при държането (К.7)

6.26 В сметката „Преоценка“ се отчитат номиналната печалба и загуба при държането, натрупани по време на отчетен период за собствениците на активи и пасиви, като се отчитат промените в нивото и структурата на цените им. Номиналната печалба и загуба при държането (категория К.7) се състои от неутралната печалба и загуба при държането (подкатегория К.71) и реалната печалба и загуба при държането (подкатегория К.72).

6.27 Определение:	Номиналната печалба и загуба при държането (К.7) на актив представлява повишаването или понижаването на стойността на актива, което се натрупва за икономическия му собственик в резултат от повишаването или понижаването на цената му. Номиналната печалба и загуба при държането на финансов пасив представлява понижаването или повишаването на стойността на пасива в резултат от повишаването или понижаването на цената му.
-------------------	--

6.28 Печалбата при държането възниква от повишаването на стойността на актив или от понижаването на стойността на пасив. Загубата при държането възниква от понижаването на стойността на актив или от повишаването на стойността на пасив.

- 6.29 Номиналната печалба при държането, отчетена в сметка „Преоценка“, е тази, която е натрупана от активи или пасиви, било то реализирани или не. Печалбата при държането се счита за реализирана, когато въпросният актив е продаден, откупен, използван или по друг начин усвоен, или пасивът е погасен. Нереализираната печалба е печалбата, натрупана от актив, който все още е притежаван, или от пасив, който все още не е погасен, към края на отчетния период. Под реализирана печалба обикновено се разбира печалбата, реализирана за целия период, през който активът е притежаван или пасивът не е погасен, независимо дали този период съвпада с отчетния период, или не. Тъй като номиналната печалба и загуба при държането се отчитат на принципа на текущото начисляване, разграничението между реализираната и нереализираната печалба и загуба, макар и полезно за някои цели, не се отразява в класификациите и сметките.
- 6.30 Номиналната печалба и загуба при държането включват печалбата и загубата от всички видове нефинансови активи, финансови активи и пасиви. По този начин печалбата и загубата при държането от запаси от всякакъв вид стоки, държани от производителите, включително незавършено производство, също се включват тук.
- 6.31 Номиналната печалба и загуба при държането могат да се натрупват от активи или пасиви, съответно държани и възникнали в продължение на какъвто и да било период от отчетния период и не просто от активи или пасиви, които фигурират в началния и/или крайния баланс. Номиналната печалба и загуба при държането, които се натрупват за собственика на даден актив или пасив, или дадено количество от конкретен вид актив или пасив, между два момента във времето, се определя като „текущата стойност на посочения актив или пасив към по-късния момент във времето минус текущата стойност на посочения актив или пасив към посочения по-ранен момент във времето“, при положение че самият актив или пасив не се изменя качествено или количествено през този период.
- 6.32 Номиналната печалба при държането (G), натрупваща се върху определено количество q от някакъв актив между моментите o и t може да се изрази по следния начин: $G = (p_t - p_o) \times q$,
- 6.33 където p_o и p_t са цените на актива съответно към моментите o и t . За финансови активи и пасиви с фиксирани текущи стойности в национална валута p_o и p_t са еднакви по определение, а номиналната печалба при държането винаги е нула.
- 6.34 За целите на изчисляването на номиналната печалба и загуба при държането, придобиването и отписването на активи трябва да се остойностява по същия начин, както се отчита в сметка „Капитал“ и във финансовата сметка, като наличностите от активи трябва да се остойностяват по същия начин, както се отчитат в баланса. При дълготрайни активи стойността на придобиване е сумата, платена от купувача на производителя или продавача, плюс свързаните разходи за прехвърляне на собствеността, поети от купувача. Стойността на отписването на съществуващ дълготраен актив е сумата, която продавачът е получил от купувача минус разходите по прехвърлянето на собствеността, поети от продавача.

- 6.35 Изключение от случая, описан в параграф 6.34, е когато изплатената цена се различава от пазарната стойност на актива. В този случай прехвърлянето на капитала се изчислява условно за разликата между изплатената цена и пазарната стойност, като придобиването се отчита като пазарна стойност. Това възниква по-конкретно при операции, засягащи непазарни сектори.
- 6.36 Различават се четири различни ситуации, които водят до номинална печалба и загуба при държането:
- а) актив, държан през отчетния период: номиналната печалба при държането, натрупвана през отчетния период, е равна на стойността от крайния баланс минус стойността от началния баланс минус потреблението на основен капитал през отчетния период. Тези стойности са равни на оценените стойности на активите, ако те биха били придобити към момента на изготвяне на баланса. Номиналната печалба е нереализирана;
 - б) актив, държан в началото на периода, който се продава през периода: номиналната печалба при държането, която се натрупва, е равна на стойността при отписване минус стойността от началния баланс минус потреблението на основния капитал през отчетния период, което възниква преди продажбата. Номиналната печалба е реализирана;
 - в) актив, придобит през периода и все още държан към края на периода: номиналната печалба при държането, която се натрупва, е равна на стойността от крайния баланс минус стойността при придобиването минус потреблението на основен капитал през отчетния период. Номиналната печалба е нереализирана; и
 - г) актив, придобит и отписан през отчетния период: номиналната печалба при държането, която се натрупва, е равна на стойността при отписването минус стойността при придобиването минус потреблението на основен капитал през отчетния период между придобиването и отписването. Номиналната печалба е реализирана.
- 6.37 Включената номинална печалба и загуба при държането са тези, които са натрупани върху активи и пасиви, било то реализирани или не. Те се отчитат в сметка „Преценка“ на съответните сектори — „Общо за икономиката“ и „Останал свят“.

2.2.1 Неутрална печалба и загуба при държането (K.71)

6.38	Определение:	Неутралната печалба и загуба при държането (K.71) на актив или пасив е стойността на печалбата и загубата при държането, която се натрупва, ако цената на актива или пасива се промени с времето в същото пропорционално съотношение както общото ценово ниво.
------	--------------	--

- 6.39 Неутралната печалба и загуба при държането се определят за улесняване получаването на реалната печалба и загуба при държането, които преразпределят действителна покупателна способност между секторите.

- 6.40 Нека обозначим общия ценови индекс с r . Неутралната печалба при държането (NG) върху определено количество q от актив между моментите o и t се изразява със следното уравнение: $NG = p_o \times q (r_t/r_o - 1)$,

където $p_o \times q$ е текущата стойност на актива към момента o , а r_t/r_o е факторът на промяната в общия ценови индекс между моментите o и t . Същото съотношение r_t/r_o се отнася до всички активи и пасиви.

- 6.41 Общият ценови индекс, който трябва да се прилага за изчислението на неутралната печалба и загуба при държането, е ценови индекс за крайните разходи.

- 6.42 Неутралната печалба и загуба при държането се отчитат в сметката на неутралната печалба и загуба при държането, която е подсметка на сметка „Преоценка“ на секторите „Общо за икономиката“ и „Останал свят“.

2.2.2 Реална печалба и загуба при държането (K.72)

6.43	Определение :	Реалната печалба и загуба при държането (K.72) на актив или пасив е разликата между номиналната и неутралната печалба и загуба при държането на този актив.
------	---------------	---

- 6.44 Реалната печалба при държането (RG) на определено количество q на актив между моментите o и t се изразява чрез: $RG = G - NG$

$$\text{или } RG = (p_t/p_o - r_t/r_o) \times p_o \times q$$

- 6.45 Стойностите на реалната печалба и загуба при държането на активи и пасиви по този начин зависи от движенията на цените им през въпросния период спрямо движението на други цени, по средни стойности, измерено чрез общия ценови индекс.

- 6.46 Реалната печалба и загуба при държането се отчитат в сметка „Реална печалба и загуба при държането“, която е подсметка на сметка „Преоценка“.

2.2.3 Печалба и загуба при държането по видове финансови активи и пасиви

Монетарно злато и специални права на тираж (СПТ) (AF.1)

- 6.47 Тъй като цената на монетарното злато обикновено се изразява в щатски долари, стойността на монетарното злато зависи от номиналната печалба и загуба при държането поради промените във валутните курсове, както и поради цената на самото злато.

- 6.48 Тъй като СПТ представляват „кошница“ от валути, стойността ѝ от гледна точка на националната валута, а следователно и стойността на печалбата и загубата при държането, се променя с валутните курсове на валутите в „кошницата“ спрямо националната валута.

Валута и депозити (AF.2)

- 6.49 Текущите стойности на валутата и депозитите, деноминирани в национална валута, остават постоянни във времето. Приема се, че „цената“ на такъв актив е винаги равна на единица, докато количеството се определя от броя на единиците валута, в които е извършена деноминацията. Номиналната печалба и загуба при държането на такива активи винаги е нула. По тази причина разликата между стойностите на началните и крайните наличности от такива активи е, с изключение на другите изменения в обема, изцяло отразена в стойностите на операциите с активи. Това е рядък случай, при който обикновено е възможно стойността на операциите да бъде получена от промените в стойностите на баланса.
- 6.50 Лихвата, която се натрупва върху депозитите, се отчита във финансовата сметка като едновременно реинвестирана като депозити.
- 6.51 При държането на чуждестранна валута и депозити, деноминирани в други валути, номиналната печалба и загуба при държането ще се отчитат благодарение на промени във валутните курсове.
- 6.52 С цел да се изчислят неутралната и реалната печалба и загуба на активи с фиксирана текуща цена е необходима информация за времето и стойностите на операциите, както и стойностите в началните и крайните баланси. Да предположим, например, че се прави депозит и той се изтегля в рамките на отчетния период, докато общото ценово ниво се покачва. Неутралната печалба от депозита е положителна, а реалната печалба — отрицателна, като размерът зависи от продължителността на периода, в който депозитът е неизплатен, и процента на инфлацията. Не е възможно такива реални загуби да бъдат отчетени, без да се разполага с информация за операциите през отчетния период и за моментите, когато те са направени.
- 6.53 Като цяло може да се приеме, че ако общата абсолютна стойност на положителните и отрицателните операции е голяма по отношение на нивата на началните и крайните баланси, приблизителните оценки на неутралната и реалната печалба при държането на финансови активи и пасиви с фиксирани текущи стойности, получени само от балансите, може да не бъдат особено задоволителни. Дори отчитането на стойностите на финансовите операции на брутна основа, т.е. отчитане на депозити, направени и изтеглени отделно като ясно разграничени от общата стойност на депозитите, минус тегленията може да не бъде достатъчно без информация за времето на депозитите.

Дългови ценни книжа (AF.3)

- 6.54 Когато се емитират дългосрочни дългови ценни книжа, като облигации с премия или с отстъпка, включително облигации с голяма отстъпка и облигации с нулев купон, разликата между емисионната цена и лицевата стойност или стойността на погасяване при падежа на облигацията представлява лихва, която емитентът се задължава да плати за целия период на дълговата ценна книга. Подобна лихва, дължима от емитента на дългосрочната дългова книга, се отчита като доход от собственост за притежателя на дълговата книга в

допълнение към лихвения купон, който емитентът плаща на определени дати до срока на падежа на дълговата ценна книга.

- 6.55 Натрупваната лихва се отчита във финансовата сметка като едновременно реинвестирана в дълговата ценна книга от страна на нейния притежател. Следователно лихвата се отчита във финансовата сметка като придобиване на актив, който се добавя към вече съществуващия актив. По този начин постепенното увеличаване в пазарната стойност на дългосрочната дългова книга, дължащо се на натрупването на начислена, реинвестирана лихва, отразява нарастване на неуредената главница — т.е. в размера на актива. Това по същество е увеличение на количеството или обема, а не увеличение на цената. То не поражда печалба при държането за притежателя на дългосрочната дългова книга или загуба при държането за емитента. С наближаването на срока на падежа дълговите ценни книги се променят в качествено отношение и е важно да се уточни, че увеличенията в стойностите им поради натрупването на начислената лихва не са ценови промени и не пораждат печалба при държането.
- 6.56 Цените на дългосрочните дългови ценни книги с фиксирана лихва също се променят обаче — цените им се променят обратно пропорционално на движението на пазарните лихвени проценти. Влиянието на дадена промяна в лихвения процент върху цената на отделна дълготрайна дългова ценна книга е толкова по-слабо, колкото по-близо до падежа си е ценната книга. Промените в цените на дългосрочните дългови ценни книги, дължащи се на промени в пазарните лихвени проценти, представляват ценови промени, а не промени в количеството. Следователно те пораждат номинална печалба или загуба при държането както за емитентите, така и за притежателите на дълговите ценни книги. Увеличение в лихвените проценти поражда номинална печалба при държането за емитента на дълговата ценна книга и равностойна номинална загуба при държането за притежателя и обратното в случай на спад в лихвените проценти.
- 6.57 При дълговите ценни книги с променлив лихвен процент плащанията на лихвения купон или на главницата са обвързани с общ ценови индекс за стоки и услуги, като потребителския ценови индекс, с лихвен процент като EURIBOR или LIBOR, с доходността на определена облигация, или с цената на определен актив.

Когато размерът на купонното плащане и/или на неуредената главница се определя от даден общ или широк ценови индекс, промяната в стойността на неуредената главница между началото и края на определен отчетен период поради движението на съответния индекс се разглежда като лихва, натрупана за този период в допълнение към всяка лихва, дължима за плащане в този период.

Когато дължимите към датата на падежа суми са обвързани с конкретен, ясно дефиниран индекс, всяко отклонение от първоначално очакваната динамика на този индекс води до печалба или загуба при държането, които обикновено не се компенсират в периода на валидност на инструмента.

- 6.58 Номиналната печалба и загуба при държането може да се натрупва за краткосрочна дългова ценна книга по същия начин, както за дългосрочни дългови ценни книжа. Тъй като краткосрочните дългови ценни книжа имат много по-кратък срок на падеж обаче, печалбата при държането, породена от промени в лихвените проценти, по принцип е много по-малка от тези при дългосрочните дългови ценни книжа със същата лицева стойност.

Заеми (AF.4)

- 6.59 За заеми, които не се търгуват, се прилагат същите условия, както за валута и депозити. Когато съществуващ заем се продава на друга институционална единица, обезценяването на заема, което е разликата между цената на погасяване и цената на операцията, се отчита в сметка „Преоценка“ на продавача и купувача към момента на извършване на операцията.

Собствен капитал и акции/дялови единици в инвестиционни фондове (AF.5)

- 6.60 Акции с право на премия увеличават броя на акциите и номиналната стойност на емитираните акции, но сами по себе си не променят пазарната стойност на съвкупността от акции. Това също така се прилага и за дивиденди върху акции, което представлява разпределение pro-rata на допълнителни акции от акциите на дадено предприятие на притежатели на обикновени акции. Акции с право на премия и дивидендите върху акции изобщо не се записват в сметките. Подобни емисии обаче са предназначени за подобряване ликвидността на акциите на пазара и следователно в резултат от това може да се повиши общата пазарна стойност на емитираните акции: всяка подобна промяна се отчита като номинална печалба при държането.

Застрахователни, пенсионни и стандартни гаранционни схеми (AF.6)

- 6.61 Когато резервите и правата за застраховане, пенсии и стандартни гаранционни схеми са деноминирани в национална валута, няма номинална печалба и загуба при държането, както няма и за валута или депозити и заеми. Активите, използвани от финансовите институции за посрещане на поетите задължения, подлежат на печалба и загуба при държането.
- 6.62 Пасивите за притежателите на полици и за получателите се променят в резултат от операциите, други изменения в обема и преоценки. Преоценките се дължат на промени в ключови допускания за моделите в актюерските изчисления. Тези допускания са сконтовият процент, тарифната ставка за заплата и процентът на инфлацията.

Деривативни финансови инструменти и опции върху акции на наетите лица (AF.7)

- 6.63 Стойността на деривативните финансови инструменти може да се променя в резултат на промени в стойността на основополагащия инструмент, изменения в променливостта на цената на основополагащия инструмент или приближаването на датата на изпълнението или падежа. Всички подобни изменения в обема на деривативните финансови инструменти и опции върху акции на наетите лица трябва да се разглеждат като изменение в цената и да се отчитат като преоценка.

Други сметки за вземания/дължими суми (AF.8)

- 6.64 За другите сметки за вземания/дължими суми, които не се търгуват, се прилагат същите условия както за вътрешната валута, депозити и заеми. Когато съществуващ търговски кредит е продаден на друга институционална единица, разликата между цената за погасяването и цената на операцията се отчита като преоценка към момента на операцията. Тъй като обаче в общия случай търговският кредит има краткотрайно естество, продажбата на търговския кредит може да означава създаването на нов финансов инструмент.

Активи, деноминирани в чуждестранна валута

- 6.65 Стойността на активите и пасивите в чуждестранна валута се измерва чрез тяхната текуща пазарна стойност в чуждестранна валута, конвертирана в националната валута по текущия валутен курс. Номиналната печалба и загуба при държането следователно може да възникне както от промяната в цената на актива, така и във валутния курс. Общата стойност на номиналната печалба и загуба при държането през отчетния период се изчислява чрез изваждане на стойността на операциите и другите изменения в обема от разликата между стойностите в началните и крайните баланси. За тази цел операциите с активи и пасиви в чуждестранна валута се конвертират в националната валута, като се използват валутните курсове към момента на възникване на операциите, докато стойностите в началните и крайните баланси се конвертират, като се използват валутните курсове към момента, за който се отнасят балансите. Това предполага, че общата стойност на операциите като нетни придобивания — придобивания минус отписвания — изразена в чуждестранна валута на практика е конвертирана чрез среднопретеглен валутен курс, при който на теглата са приписани стойностите на операциите, осъществени на различни дати.